

ΣΤΑΜΟΣ ΣΤΟΥΡΝΑΣ

Ο ΝΕΟΣ ΠΟΥ ΕΦΥΓΕ

ΕΠΙΤΥΜΒΙΟ

Βαγγέλη Βαρναβιώτη

Για τὸ Στάμο Στούρνα θαρρείς κι ἔγραψε πρὶν ἀπὸ σαράντα χρόνια τὸ ποίημά του «Θεὸν εὖνοια» ὁ συντοπίτης του ζαγοριανὸς τραγουδιστὴς Πέτρος Μάγνης:

Λουλούδια κι εὐωδιῶν πλημμύρα
κι ἀγάπες γύρω ἕνα σωρό·
κι ἐγὼ κλητὸς στὸ πανηγύρι
πιδέξια σέρνω τὸ χορό.

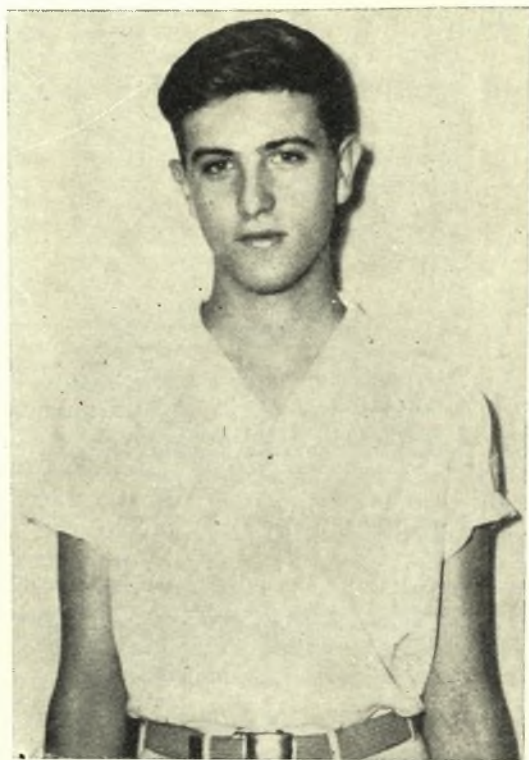
Χαρά μου τῶρ' ἂν με καλοῦσε
τὸ σήμαντρο τὸ μακρινό,
προτοῦ με ἀνεμοδεῖρ' ἢ μπόρα
σὰ φύλλο φθινοπωρινό.

Ἔτσι στ' ἀλήθεια ἦταν. Τῆς νιότης ἡ ἀνοιξη λουλούδιζε στὸ κορμί καὶ στὴν καρδιά τοῦ Θεσσαλοῦ ἔφηβου. Στὸ ὄλοφωτο μέτωπό του παιγνίδιζαν τὰ πιὸ γλυκὰ χρυσόνειρα· στ' ἀνέφελα μάτια του ἀνάδευαν ἐλπιδεροὶ δραματισμοί, σπίνιζαν λαγαροὶ προσανατολισμοί. Νιόλουβος καρπὸς ποὺ ἄρχιζε νὰ ὀριμάζει κάτω ἀπὸ τὸ θερμὸν ἥλιο τῆς δράσης, μ' εὐχυμοὺς σφυγμοῦς, μιὰ αἰθρία ποὺ ἀντίκρυζε κατάματα τὴν αἰθρία αἰσιοδοξία. Καὶ γύρω του ἀγάπες ἕνα-σωρό· ἄγρυπνη πατρικὴ στοργή, τὸ βελούδινο χᾶδι τοῦ μητρικοῦ φίλτρου, μιᾶς ὀμήλικης κι ὀμόγνωμης νιότης οἱ συνετοὶ ἐναγκαλισμοί. Καὶ καταμεσίς σ' αὐτὸ τὸ γιορτάσι τοῦ σπουδαστικοῦ ὄργασμοῦ, πανηγυριώτης διαλεχτὸς τὸ ζαγοριανόπουλο, κορυφαῖος καὶ μπροστάρης, χόρευε καὶ συνορχιοῦνταν, ἔσερνε καὶ σερνόταν μέσα στὸ στρόβιλο τῆς ὀμαδικῆς, νεανικῆς εὐφροσύνης. Κι ὁ παιάνας τῆς χαρᾶς καὶ τῆς ἐλπίδας ἀντιλαλοῦσε στὰ πέριρα.

Κι ἔτσι στ' ἀλήθεια γίνηκε. Ὅταν τὸ χαρωπὸ ξεφάντωμα βρισκόταν στὴν κορυφωσὴ του, με τὰ χρυσάφια τοῦ ἡλίου νὰ στίλβουν, με τ' ἀσήμια τοῦ φεγγαριοῦ ν' ἀπλώνωνται ἀναλωτὰ στὴν πλάση καὶ τὰ χελιδονίσματα τῆς νιότης νὰ τιτυβίζουν ἐνάγυρο, ἤχησε ἀπρόσμενα τὸ πένθιμο σήμαντρο. Στόμωσε τὰ ὄργανα ἡ βουβασιά· ὁ χορὸς ἀναδιπλώθηκε συγκρατημένα· τ' ἄνθια λύγισαν τοὺς κάλυκες τοὺς σ' ἕνα νεῦμα σασιτισμένο κι εὐλαβητικό. Ὁ κορυφαῖος, με τὶς φτεροῦγες του φορτωμένες ὄνειρα, ἐλπίδες κι ἐνθουσιασμούς, ἀναέριζε πρὸς τὸ βασιλεῖο τῆς μνήμης. Θεὸν εὖνοια! Τὸ φθινόπωρο δὲν τὸν ἄγγιξε με τὴ μαραντικὴ του ἀνάσα.

*

Δὲν τὸν ἄγγιξε· γι' αὐτὸ κι ὁ Θεσσαλὸς ἔφηβος γίνηκε τὸ σταθερὸ κι ἀνάλαχτο πρότυπο, ὁ ἀρτιωμένος τύπος τοῦ φατισμένου σπουδαστῆ. Μιὰ ἐμπνεύστρα φυσιογνωμία γιὰ τὴ νιότη, γιὰ ὅσους, μακριὰ ἀπ' τὰ μίξερα, τὰ θολὰ κι ἀρρωστημένα, ἀπλώνουν τὰ χέρια τοὺς σ' ἕνα ὄλοφωτο ἑλληνικὸ καὶ παγκόσμιο μελλοῦμενο. Ποὺ ἀπλώνουν τὰ χέρια τοὺς ὄχι σὰν ἴκεσια, κι οὔτε σὰν προσευχή, με τῆς ρέμβης τὴν ὀκνή παθητικότητα, με τοῦ οὐτοπιστῆ τὴν ἀπραγμὰ ραστώνη. Ποὺ πιστεύουν στὸ «ἄμεινον αὔριον» καὶ σύγκαιρα ὑγραίνουν τὸ λεῖο μέτωπό τους, κόμπο-κόμπο με τὸν ἰδρώτα τῆς δημιουργικῆς δουλειᾶς, γιὰ νὰ φέρουν αὐτὸ τὸ αὔριο κοντὰ τους, γιὰ νὰ γίνουν αὐτοὶ οἱ ἴδιοι τὸ «αὔριο», τὸ μεστὸ ἀπὸ μιὰ γήινη εὐδαιμονία.

ΣΤΑΜΟΣ ΣΤΟΥΡΝΑΣ

Ἕνας ὑπογραμμὸς στάθηκε τὸ ζαγοριανόπουλο. Γιὰ κάθε τι ποὺ δίνει νόημα καὶ περιεχόμενο στὴ νιότη. Τὴν ἀγνή αἴσθησι τῆς ζωῆς, ποὺ κάνει τὸν ἔφηβο νὰ σκιρτᾷ σὰν τὸ ὀλυμπέσιο ἐλάφι στὴν ὀρθρινή, ὀροσιτισμένη χλῶρη. Γύρω του σφριγᾷ ἡ χλῶρη-ζωή· κι αὐτὸ, πρὶν τὴν ἀγγίξη, πρὶν τὴ στύψη κάτω ἀπὸ τὶς δυνατὲς χηλές του, τὴ θεωρεῖ ξεταστικά, τὴν ἀγγίζει με τοῦ «εἰδέναι» τὴν ἐρευνητικὴ ἀφή, βουτᾷ τὸ μουσοῦδι του καὶ θωπεύει τὶς φυλλουριές κι ὕστερα, νοτισμένο, τὸ ὑψώνει μ' αὐτοπεποιθὴση πρὸς τοὺς ὀρίζοντες, πρὸς τὸν ἥλιο. Γιατὶ ἡ ζωὴ θᾶναι σίγουρα δική του. Τὸ λέν τ' ἀνέφελα μάτια του, τὸ λέει ἡ συνεπαρμένη ἀπὸ τὴν πίστη καρδιά του.

Ἕνα ἰδανικὸ πρότυπο στάθηκε τὸ εὖνοημένο ἀπ' τοὺς θεοὺς πηλιορειτόπουλο. Γιὰ ὅσους πιστεύουν στὸ θᾶμα τῆς ἀδελφοσύνης καὶ τῆς κοινῆς προσπάθειας. Γιὰ κείνους ποὺ κατάφεραν, μ' ἕνα βαθὺ αὐτογνωρισμὸ, νὰ συγκεράσουν τὴν ἀτομικὴ τους αὐτοτέλεια με τῆς κοινωνικότητος τὴν ἀδήριτη οὐσία· πρώτη καὶ ἔσχατη πραγμάτωσι τῆς ἀνθρωπιάς. Ὅσοι τὸν εἶδαν, ὅσοι τὸν γνώρισαν κι ὅσοι τὸν ἔζησαν, κρατοῦν τὸ δίχως ἄλλο στὴ μνήμη τοὺς τὸ πρῶμο τοῦτο ὀρίμασμά του· ἀμίμητα προσπελασμένα τὰ ἀκραῖα σημεία μιᾶς ἐφηβικῆς συγκρότησης. Κι ἡ τέτοια ζωντανὴ μνήμη ποὺ θ' ἀναδεύη στὴν προσωπικότητα φίλων καὶ μακρινῶν, ἀλλοῦ προσωπικὴ καὶ ἀλλοῦ ἀπόσπῃ, τώρα συγκεκριμένη κι ἀργότερα χωνεμένη μέσα στὴν ἱστορία τῆς νιότης τοῦ καιροῦ μας, θὰ ἐξακολουθῆ νὰ ζῆ, μεταβολισμένη σὰν ἕνα παιδευτικὸ ἀγαθὸ, μιᾶς δυναμικῆς ἀγωγῆς· ὑπόδειγμα φωτερό, ὑπογραμμὸς καλοτραβηγμένος πάνω στοὺς ὀρίζοντες τῆς σπουδάζουσας νεολαίας.

Μιὰ ἐνσάρκωση πίστεως δείχτηκε στὴ λιγόχρονη ζῆσι του ὁ Θεσσαλὸς ἔφηβος. Πίστη στὸ νοῦ, στὴ δύνامي του καὶ στὸ ἐπάδυνα κυοφορημένο ἀπότοκό του: τὴν Ἐπιστήμη. Μιὰ ἐπιστήμη ἀδέσμευτη, χωρὶς πέδες καὶ τροχοπέδες, ὀλόβολα ταγμένη στὴν ὑπηρεσία τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ σύγχρονου καὶ τοῦ ἀναμενόμενου. Μιᾶς ἐπιστήμης,

πού δὲ θὰ νοιάζεται μονάχα γιὰ τὴν ἀκαταταξίωτη βιοτικὰ καὶ βιοθεωρητικὰ ζήτηση τῆς ἀλήθειας, σὰν παιγνίδι, σὰν ἄσκοπο ἄθλημα, σὰν ἀργόσχολη διατριβή, ἀλλὰ σὰν ἐπίτευγμα σκόπιμα ὀροθετημένο, ὄπλο τοῦ λογικοῦ ἀνθρώπου γιὰ τὸ δαμασμό τῆς ἄλογης φύσης, μέσο ἀκαταγώνιστο γιὰ τὸ πασίλογο ἀνέβασμά του. Μιά ἐπιστήμη πού στήν προκοπή της «πόνους προπάρειθεν ἔθηκαν οἱ ἀθάνατοι». Γι' αὐτὸ τὰ πρῶτα βήματά του σημαδεύτηκαν ἀπὸ τὴν πλάστρα φιλοπονία. Μάρτυρες ἀνεμμάτιστοι οἱ ἀδιάκοπες ἀριστείες του.

Τὸ θλιπτὸ φθινόπωρο δὲν τὸν ἄγγιξε μὲ τὴ μαραντική του ἀνάσα. Πέρασε στῆς θύμησης τὸν ἀσφοδελὸ λειμών, ὀλοζώντανος, στητὸς καὶ πάντα νέος. Γιατὶ στάθηκε ἡ ἐκφραστικὴ προσωποποίηση τῆς στοχαστικῆς νιότης. Κι ἦταν στὸ ριζικὸ του γραμμμένο, ὁ νιὸς ὁ προκομμένος κι ἐλπιδοφόρος, νὰ γίνη πόνος κι ἀποθυμιὰ γιὰ τοὺς δικούς του, γλυκερὴ ἀνάμνηση γιὰ φίλους καὶ γνωστούς· πραγμάτωσε ὀλόβολα κεῖνο τὸ ψυχικὸ σάλεμα πού οἱ παλιότεροι τ' ὀνομάτισαν: χαρμολύπη. Χαρὰ γιὰ ὅ,τι ἀκεραιώθηκε σύμμετρα στῆ ζωὴ, καημὸς γιὰ ὅ,τι χάθηκε, καθὼς τὸ λογαριάζει ὁ κοινὸς κι ἀπνευματίστος νοῦς. Γιατὶ μέσα στῆ ροϊκότητα τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἱστορίας, τίποτα δὲ βυθίζεται στὴν ἀνυπαρξία. Πολὺ περισσότερο τὸ ὄμορφο καὶ τὸ διαλεχτὸ. Χωνεῖ, ἀπλούστατα, μέσα στὸ γενικὸ, στὸ ὑπερατομικὸ πνεῦμα, μεταβολίζεται σὲ κοινωνικὸ αἷμα, πού σφύζει σὰν ἰδέα, σὰ σύμβολο, σὰν ἀναφεροῦγισμα μέσα στῆς κοινωνίας τὴν πλατεία κι ἀγέραστη καρδιά. Θεῶν εὐνοια, γιὰ ὅποιον τοῦ μέλλεται ἔτσι νὰ συγκεραστῆ μὲ τὸ πρωτόπλασμα τοῦ κόσμου· νὰ σταθῆ γιὰ τοὺς νέους πού ἔμειναν, γιὰ τοὺς νέους πούρχονται καταπόδι, σ' ἀτέρμονες στοίχους ὀλοφάτεινων μετώπων, μιὰ χτυπητὴ, οἰστρηλάτισσα ὑποθήκη, τέτοια σὰν πού τὴ συσφαίρωσε ὁ Σικελιανὸς μὲ τὸν κατάβαρο λυρισμὸ του:

Πιὸ ψηλὰ ἀπὸ τὸν ἀχνὸ παλιγγενετικὸ καημὸ,
ἐκεῖ πού δὲ σιμώνει ἡ σύντομη τοῦ ἀνθρώπου μνήμη,
πού ὁ χρησμός ἀστράφτει ἀμφίδρομος στὰ σκότη,
μὲς στὸν καταρράχτη τῶν βαθιῶν μεταμορφώσεων
ὅπου ὁ ἐμπρηστής κι ὁ ἐραστής κι ὁ καρπιστὴς Ρυθμὸς
καλοῦν τὸν ἄνθρωπο
ὅπως τὸ λυωμένο χάλκωμα
στὴ νέα του μήτρα,
νὰ χαράξῃ ἀπ' τὴν ἀρχὴ
τὸ νέο του, μὲς σ' ὀλάκερη τὴν πλάση, χνάρι!

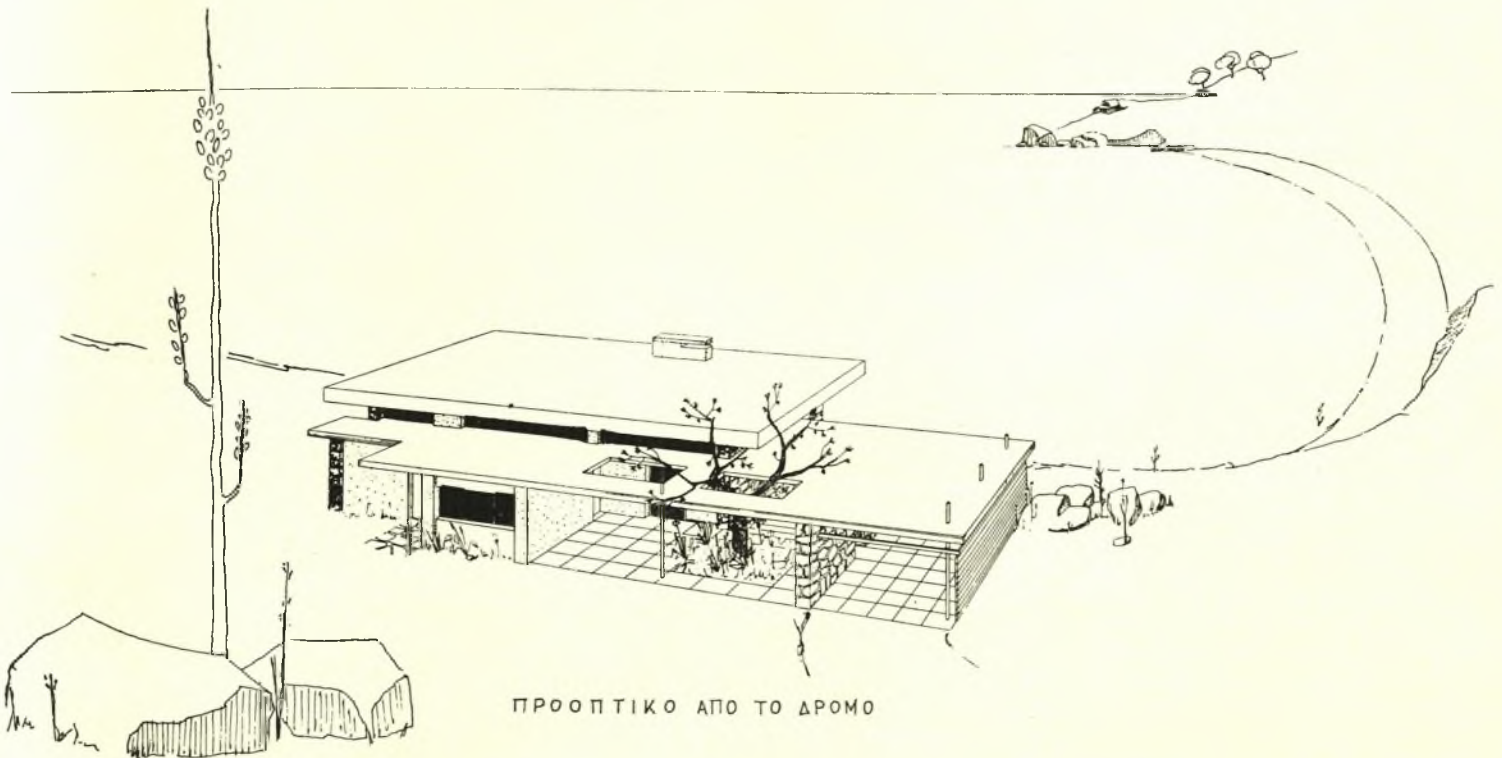
*

Ὁ Θεσσαλὸς νέος ἀναέρισε ἀπρόσμενα πρὸς τὰ ρηγάτα τῆς μνήμης. Κι ἂν συνηθίσαμε, γιὰ δικὸ μας πιότερο λαρωμὸ, νὰ στήνουμε σήματα καὶ μνημούρια, συντοπίτης θὰ ἦταν ταιριαστὸ νὰ τοῦ χαράξῃ τὸ ἐπιτύμβιο. Κάτι σὰν κι αὐτὸ, ἴσως τὸ ἴδιο, πού σμίλεψε πρὶν ἑκατὸ χρόνια γιὰ τὸν ἀδερφὸ του — στάχυν νοθερίστο ἀπ' τὸ δρεπάνι τοῦ Χάρου — ὁ ζαγοριανὸς στοχαστὴς καὶ πανεπιστημιακὸς δάσκαλος Φίλιππος Ἰωάννου:

Τὸν νέον ἡλικίῃ, ἀλλὰ φρεσὶ πρεσβυγένεθλον
τὸν κούρησι φίλον ταῖς Ἑλικωνιάσι,
τὸν φιλοτεχνότατον καὶ ἰδμονα τεχνοσυνάων
παντοίων κατέχει τύμβος ὅδε φθίμενον. . .
Κηδιστον δὲ τοκεῦσιν εἰσὶ καὶ ὀμαίμοσι πᾶσι,
τοῖς βαρύτλητον ἄχος κάλλιπεν οἰχόμενος.

Στὴν ἡλικία τὸ νιόβγαλο, ἀλλὰ στῆ γνώση ὀριμασμένο,
πού οἱ κόρες τὸν ἀγάπησαν οἱ Ἑλικωνιάδες,
τὸν ἐραστὴ τῆς Ὀμορφίᾶς καὶ τῶν τεχνῶν ἄριστο γνώστη
ταφόπετρα τὸν σκέπασε βαρειά, ἐδῶ θαμμένο.
Τῶν γονικῶν του γλυκερὸς ἀναθρεφτὸς καὶ τῶν δικῶν του
φεύγοντας, στὴν ἀγλύκαντη τοὺς βύθισε τὴ θλίψη.

Στάμου Στούρα : Σπίτι στὴν ἀκρογιαλιά.

ΛΟΥΛΟΥΔΙΑ ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΤΟΥ

(Γράφτηκε στο θάνατό του από την "Ελλη Παπαδημητρίου).

Που είναι ο σύντροφός μας;
Τόν γυρεύουμε στα εργαστήρια, στα προπύλαια
μυριάδες καθαρές φωνές,
μυριάδες κεφάλια σηκωμένα, κεφάλια σκυμμένα
περιμένομε — ή νύχτα μικρυνε.
Ψιλοφέγγει ο Ουρανός της Είρηνης
"Αχ, ποιόν περίπατο λαχτάρησες
ένα πρωινό, ένα βραδινό
στούς λόφους του "Υμηττού
άρχες, αρχές την "Ανοιξη
απόμεινε το βιβλίο σου άνοιχτό,
τό σχέδιο μισοτελειωμένο,
όλο τό σπίτι σκοτεινό — άχ χρυσή έλπιδα.
"Εκλαψες πάλι σήμερα Πατρίδα. . .

"Η «Πανσπουδαστική» στο φύλλο της τής 19^{ης}
του Μάρτη έγραψε εκ μέρους των σπουδαστών τά πα-
ρακάτω:

"Ενας άνθρωπος πέθανε. "Ενας συμφοιτητής μας. "Ενας
άνθρωπος που σπάνια συναντάμε στή σημερινή κοι-
νωνία. Οί φίλοι, οί γνωστοί, όλοι που έστω για μιá φορά
τόν γνώρισαν, ξέρουν καλά ποιός ήταν ο Στάμος
Στούρνας. "Ενα όνομα που είναι γι' αυτούς τό σύμβολο
του σημερινού ανθρώπου. Με τά ιδανικά για ένα καλύτερο
αύριο. Με την εμπιστοσύνη για τή ζωή και τους άγώνες,
άγώνες στούς όποιους πρωτοστατούσε πάντοτε σαν άν-
θρωπος, σαν φοιτητής, σαν δημοκράτης και άνοιγε με
τό παράδειγμά του τούς νέους όρίζοντες τής ζωής.

"Ο ίδιος ποτέ δέν θάθελε νά τον θρηνήσουν, αλλά όλοι
νά είχανε τά βλέμματα στραμμένα προς τό μέλλον. Κι'
άκριβώς τό παράδειγμά του είναι ένα σύμβολο τής προσπα-
θείας αυτής, σύμβολο που δέν του άξίζει θρήνος αλλά αι-
ωνία ανάμνηση σαν παράδειγμα του ανθρώπου που
τόσο δύσκολα συναντάει κανείς σήμερα.

Μιά ανάμνηση που τού ζωηρή θά την έχουσε αυτοί που
τόν γνώρισαν δίπλα τους στην τάξη. Οί συνάδελφοί του
Δ' Αρχιτεκτόνων και οί στενοί του φίλοι. Μά και πιό
γενικά οί σπουδαστές τής Αρχιτεκτονικής και ή ίδια ή
επιστήμη που έχασε έναν άληθινό έρευνητή στα πρώτα
μόλις βήματά του και ή χώρα έναν άληθινό άγωνιστή δη-
μοκράτη άνθρωπο.

Τό "Εθνικόν Μετσόβιον Πολυτεχνείον συνελυπήθη την
οικογένεια του σπουδαστού με τό έξής έγγραφον:

« Π ρ ό ς

τήν Οικογένειαν Κωνστ. Στούρνα

"Ε ν τ α υ θ α

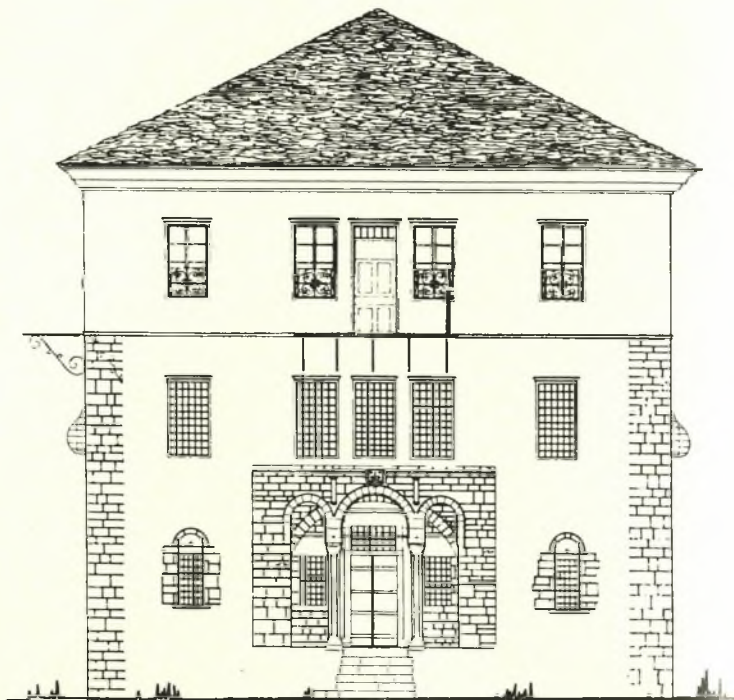
"Εχω την τιμήν νά έκφράσω "Υμίν τά θερμά συλλυπη-
τήρια του "Ιδρύματος διά τόν άδόκητον θάνατον του προσ-
φιλοϋς "Υμών τέκνου, σπουδαστού έξαιρέτου τό ήθος και
τήν επίδοσιν.

Δεχθήτε παρακαλώ και τά ιδικά μου θερμά συλλυπητή-
ρια.

Μετά τιμής

"Ο Πρύτανις

Κυρ. Πεζόπουλος.»

Σκαρίφημα του ξενώνα Στάμου Στούρνα στην "Αλλη Μεριά.

"Εφημ. « Νέα » 9 Μαρτίου 1962.

"Ο σκληρός θάνατος άφήρησε από τάς άγκάλας τής
οικογένειάς του τό εκλεκτό μοναχοπαιδί τους, εις τό ό-
ποίον έστήριζαν όλας τάς έλπίδας. "Ο πρόωρος θάνατος
του Σταμούλη Στούρνα εις ήλικίαν μόλις είκοσι ενός έ-
τών, υπήρξε μιá άπώλεια τραγική και διά την οικογένειαν
του έκλιπόντος, αλλά και διά την κοινωνίαν και την έπι-
στήμην, διά την όποιαν ό έκλιπών άπετέλει μιαν μεγάλην
υπόσχεσιν. Φοιτητής του Πολυτεχνείου εις την σχολήν
των Αρχιτεκτόνων, διεκρίνετο ως φαινόμενον ιδιοφυίας,
μελετηρότητος και παντοειδούς μορφωτικής έκδηλώσεως.
"Επροκάλει όχι την άπλην έκτίμησιν, αλλά τόν θαυμασμόν
όλων, όσοι τον έγνώριζαν και εις τό πρόσωπον του όποιου
διέβλεπαν έναν από τούς πλέον άξιολόγους αυριανούς
επιστήμονας του τεχνικού αυτού κλάδου.

«Τεχνικά "Επίκαιρα» 31 Μαρτίου 1962.

"Ηταν μιá διάνοια έξαιρετική, ένας νέος θά έλεγε κα-
νείς, γεννημένος τεχνικός, που άσφαλώς θά έλάμπρυνε
τό επάγγελμά του. Οί γνώσεις του και ή δξύτατη αντίλη-
ψη του προκαλούσαν έκπληξη και σ' αυτούς τούς καθηγη-
τάς του. "Αλλά ό Σταμούλης Στούρνας, φιλόπονος και με-
λετηρός δέχθηκε γρηγορώτερα τό κέλευσμα τής μοίρας,
σα νά ήθελε νά του δώση μιá άνάπαυσι που δέν είχε γνω-
ρίσει στή ζωή. Γιατί ή συνεχής πνευματική του έντασι
και ό μόχθος, ήταν άποτέλεσμα ενός αισθήματος ήθικής
ευθύνης που έχουν οί άνώτερες φύσεις, αυτές που αντι-
λαμβάνονται τή ζωή σαν χρέος και σαν θυσία. Οί εκλε-
κτοί που προσφέρουν δίχως νά ζητοϋν.

"Εφημ. « Α ύ γ ή »

Πέθανε την περασμένη Παρασκευή και κηδεύθηκε τό
Σάββατο ό άγωνιστής τής ειρήνης και δημοκρατίας Στά-
μος Στούρνας, φοιτητής του Ε. Μ. Πολυτεχνείου. "Ο Στά-
μος έζησε όλα κι όλα 21 χρόνια άνάμεσα στούς δικούς του,
τούς συμφοιτητές, τούς φίλους του, άγωνιζόμενος ως την

τελευταία του πνοή, για τὰ ιδανικά τῆς νεολαίας μας. Πέθανε μετὰ ἀπὸ ἐγχείρησι στομάχου, πού τοῦ ἐγίνε στὸ Ἀρεταίειο Νοσοκομεῖο Ἀθηνῶν. Δούλευε σκληρὰ τόσο σὰν φοιτητῆς, ὅσο καὶ σὰν συνδικαλιστικὸ φοιτητικὸ στέλεχος. Οἱ σπουδαστὲς τοῦ Ε.Μ. Πολυτεχνείου ἔχασαν ἕναν ἀγαπημένο τους συνάδελφο. Ἔχασαν τὸ σεμνὸ παλληκάρι μὲ τὶς ἀρχὲς καὶ τὰ ὠραῖα ιδανικά. Κληρονόμησαν τοὺς ἀγῶνες του γιὰ τὴν ἐπιστήμη, γιὰ τὴν σπουδὴ, γιὰ τὴν δημοκρατία. Ὁ νεαρὸς σπουδαστῆς - ἀρχιτέκτονας, πού χάθηκε, ἐμπνέει τὴν πιὸ ἀγωνιστικὴ ἐξόρμησι, γιὰ τὴν ἀποκατάστασι τῆς δημοκρατίας.

Ἐπιθεώρηση «Ἄρης»

Ὅσοι γνώρισαν αὐτὸ τὸ σπάνιο Ἑλληνόπουλο, τὸ «ἔφτυναν νὰ μὴ τὸ βασκάνουν» καὶ μακάριζαν τοὺς εὐτυχεῖς γονεῖς του, πού τοῦδῶσαν τέτοια ἀνατροφή, τέτοια μορφωση καὶ τέτοια εὐγένεια ψυχῆς καὶ χαρακτήρος. Ξεχώριζε ἀνάμεσα σ' ὄλους τοὺς νέους καὶ οἱ καθηγηταὶ του στὸ Πολυτεχνεῖο εἶχαν σαστίσει μὲ τὴν ἰδιοφυῖα του, πού προοιωνίζε ἕνα μεγάλο καὶ δυνατὸ ἐπιστήμονα στὸν τεχνικὸ κλάδο. Ἦταν σεισμὸς ψυχῆς γιὰ τοὺς γονεῖς του ὁ ἀναπάντεχος αὐτὸς χαμὸς, πού μᾶς γέμισε θλίψι ἀληθινὴ καὶ ἀβάσταγῃ.

«Ἀθηναϊκὸς Τύπος» 17 Μαρτίου 1962.

Σκληρὸς καὶ ἀδυσώπητος ὁ χάρος ἀφήρησε ἀπὸ τὰς ἀγκάλας τῶν γονέων του, τὸ μονάκριβο βλαστάρι τους,

Ὁ ξενώνας Στάμου Στούρνα στὴν Ἀλλῃ Μεριά.

πού κυριολεκτικῶς ἐλάτρευαν. Ὁ πρόωρος καὶ ἀναπάντεχος θάνατος τοῦ Σταμούλη Στούρνα εἰς ἡλικίαν μόλις εἴκοσι ἐνὸς ἐτῶν, ὑπῆρξε μία ἀπώλεια τραγικὴ καὶ διὰ τοὺς γονεῖς του, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν κοινωνίαν καὶ τὴν ἐπιστήμην, διὰ τὴν ὁποίαν οὗτος προοιωνίζε λαμπρὸν μέλλον. Ὡς σπουδαστῆς τοῦ Μετσοβίου Πολυτεχνείου, διεκρίνετο ὡς φαινόμενον ἰδιοφυῖας, μελετηρότητος καὶ παντοειδοῦς μορφωτικῆς ἐκδηλώσεως. Ἐπροκάλει ὄχι τὴν ἀπλὴν ἐκτίμησιν, ἀλλὰ τὸν θαυμασμὸν ὄλων, ὅσοι τὸν ἐγνώριζαν καὶ εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ ὁποίου διέβλεπαν ἕνα ἀπὸ τοὺς πλέον ἀξιολόγους καὶ δυναμικοὺς ἐπιστήμονας τοῦ μέλλοντος εἰς τὸ τεχνικὸν πεδῖον.

Ο ΣΠΟΥΔΑΣΤΙΚΟΣ ΞΕΝΩΝΑΣ ΑΛΛΗΣ ΜΕΡΙΑΣ

Ὁ θάνατος τοῦ Πηλιορείτη σπουδαστῆ Στ. Στούρνα, πού ἦταν τόσο ἀφοσιωμένος στὰ ὠραῖα σπουδαστικὰ ἰδανικά, ἐγίνε αἰτία νὰ ἰδρυθῇ στὸ Πήλιο ἕνας μοναδικὸς στὸ εἶδος τοῦ ἐξοχικὸς σπουδαστικὸς Ξενώνας γιὰ τοὺς σπουδαστὲς Ἀρχιτεκτονικῆς Ἀθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης καὶ τοὺς σπουδαστὲς τῆς Σχολῆς Καλῶν Τεχνῶν, ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Συλλόγου Ἀρχιτεκτόνων Διπλωματούχων Ἀνωτάτων Σχολῶν, πού ἐλπίζεται νὰ ἐξελιχθῇ εἰς ἕνα ὑψηλῆς στάθμης πνευματικὸ καὶ καλλιτεχνικὸ Κέντρο.

Ὁ σκοπὸς αὐτὸς προωθήθηκε ἐπειδὴ ἡ οἰκογένεια τοῦ σπουδαστῆ προσέφερε κάθε ἀτομικὸ του περιουσιακὸ στοιχεῖο πού βρέθηκε νὰ ἔχῃ τὴν ἡμέρα τοῦ θανάτου του: α) Ἀπὸ οικονομίες τοῦ ἴδιου τὰ μορφωτικὰ ταξίδια στὸ ἐξωτερικὸ, β) Ἀπὸ κληροδότημα τῆς ἐξαδέλφου του Λούλας Τσίρου, ἀνωτάτου νοσηλευτικοῦ στελέχους τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ, πού πέθανε στὴν Ἀγγλία ὄστερα ἀπὸ ἐπώδυνη ἀθεράπευτη ἀρρώστεια καὶ ἔτρεφε γιὰ κείνον ἰδιαίτερη συμπάθεια καὶ γ) Ἀπὸ χρήματα πού εἶχαν ἐξοικονομηθῆ γιὰ νὰ τοῦ δωρηθῇ ἕνα σχεδιαστήριο μετὰ τὴν ἀποφοίτησί του ἀπὸ τὸ Πολυτεχνεῖο. Μὲ τὰ χρήματα αὐτὰ ἀγοράσθηκε τὸ ἀξιόλογο γιὰ τὴν ἀρχιτεκτονικὴ του παλιὸ ἀρχοντικὸ Χατζηαργύρη, κτισμένο τὸ 1863 στὸ μικρὸ χωριὸ Ἀλλῃ Μεριὰ τοῦ Πηλίου, πού ἐκρίθη κατάλληλο ἀπὸ τὴ Διοίκησιν τοῦ Συλλόγου Ἀρχιτεκτόνων καὶ λόγῳ τοῦ ἐνδιαφέροντος πού παρουσιάζει ἡ περιοχὴ τοῦ Πηλίου ἀπὸ πλευρᾶς λαϊκῆς ἀρχιτεκτονικῆς καὶ λαϊκῆς Τέχνης, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ πλευρᾶς φυσικῶν καλλονῶν, ὥστε νὰ πληροῦνται οἱ ἰδεωδέστεροι ὄροι γιὰ ἕνα σπουδαστικὸ ἐξοχικὸ ἐντευκτήριο, τῶν σπουδαστῶν Ἀρχιτεκτονικῆς καὶ Καλῶν Τεχνῶν ὅλης τῆς Χώρας.

Ἡ ἀγορὰ τοῦ ἀρχοντικοῦ Χατζηαργύρη συνέπεσε χρονικὰ μὲ τὸ Γ' Πανελλήνιο Ἀρχιτεκτονικὸ Συνέδριο, πού εἶχε συνέλθει στὸ Ναύπλιο καὶ μόλις ἀνεκοινώθη τὸ γεγονὸς, τὸ Συνέδριο ὥρισε ἔδραν τοῦ Δ' Πανελληνίου Ἀρχιτεκτονικοῦ Συνεδρίου τὸ Βόλο.

Οἱ σπουδαστὲς Ἀρχιτεκτονικῆς δείχνοντας, τὴν ἀγάπη τους στὸ θέμα, ἔστειλαν τὸν ἴδιο χειμῶνα κλιμάκια στὸ Πήλιο καὶ ἔκαναν τὶς ἀπαραίτητες ἀποτυπώσεις, ὕπὸ τὴν καθοδήγησιν δὲ τοῦ καθηγητοῦ κ. Ἰ. Λιάπη ἄρχισαν ἀμέσως τὴν ἐκπόνησιν ὀριστικῆς μελέτης, γιὰ τὴν ἐπισκευὴ τοῦ ἀρχοντικοῦ καὶ τὰ ἔργα μὲ τὰ ὁποῖα πρόκειται νὰ συμπληρωθῇ, ὥστε νὰ γίνῃ ἕνα Κέντρο Πνευματικὸ πού νὰ συνδέσῃ τὶς σπουδαστικὰς προσπάθειες τῶν Σχολῶν Ἀθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης. Σύγχρονα ὁ Σύλλογος Ἀρχιτεκτόνων ἴδρυσε Ἐπιτροπὴ τοῦ Ξενῶνος στὴν Ἀθήνα, στὴν ὁποία μετέχουν οἱ ἐκάστοτε Πρόεδρος καὶ Γεν. Γραμματεὺς τοῦ Συλλόγου, ὁ καθηγητῆς Ἀρχιτε-

Στάμου Στούρνα : Σχέδιον.

κτονικής κ. Ί. Λιάπης, οί αρχιτέκτονες κ.κ. Ἄγγελος Σιάγας, Ἄρης Φιλίππιδης, ἐκπρόσωποι τῶν σπουδαστῶν καὶ ἰδιαιτέρο κλιμάκιο τῆς Ἐπιτροπῆς στό Βόλο ὅπου μετέχουν οἱ κ.κ. Ἀχιλ. Ὀρφανίδης, Κίτσος Μακρῆς, Ἐφη Σαράτση, Γκουντέλιας καὶ ἄλλα μέλη.

Τελικά, ἡ μὲν πρώτη Διοίκησης τοῦ Συλλόγου Ἀρχιτεκτόνων ὑπὸ τὴν Προεδρείαν τοῦ κ. Μπίτσιου, ὁ ὁποῖος μὲ δλόψυχον προσήλωσιν παρακολουθεῖ τὸ ἔργον, ἔκαμε πολλὰ διαβήματα στὶς Ἀρχές καὶ Ὀργανισμοὺς γιὰ νὰ βοηθήσουν στὴν ὀλοκλήρωση τοῦ σκοποῦ, ἡ δὲ διάδοχος τῆς Διοίκησης ὑπὸ τὴν Προεδρείαν τοῦ κ. Α. Πρεβελεγγίου κατὰ τὴν σύνοδόν τοῦ Δ' Πανελληνίου Ἀρχιτεκτονικοῦ Συνεδρίου ᾠδήγησε ὅλους τοὺς συνέδρους, συμπαρισταμένων καὶ τῶν ἐκπροσώπων τῶν Ἀρχῶν, τῶν βουλευτῶν Μαγνησίας καὶ τοῦ σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Δημητριάδος εἰς Ἄλλην Μεριάν, ὅπου ὄχι μόνον ὁ Νομάρχης, ὁ Δήμαρχος Παγασῶν, οἱ παριστάμενοι βουλευταὶ Μαγνησίας καὶ ὁ Πρόεδρος τοῦ Τεχνικοῦ Ἐπιμελητηρίου τῆς Ἑλλάδος κ. Χριστοδουλίδης ὑπεσχέθησαν νὰ βοηθήσουν τὸν σκοπὸν, διὰ τὸν ὁποῖον ἐξεδήλωσαν τὸν ἐνθουσιασμόν των, ἀλλὰ καὶ ἰδιαιτέρως ὁ Μητροπολίτης Δημητριάδος ὑπεσχέθη νὰ διαθέσῃ ποσὸν 20.000 δραχμῶν, εὐχρηθεὶς νὰ γίνωνται τὰ συνέδρια τῶν Ἀρχιτεκτόνων στό Βόλο.

Τὰ διαβήματα αὐτὰ ἔφεραν μέχρι τῆς στιγμῆς πού γράφεται τὸ παρὸν σημεῖωμα τὰ ἐξῆς ἐνθαρρυντικὰ ἀποτελέσματα:

Νὰ ἐκδώσῃ διαταγὴν ὁ τότε Ὑπουργὸς Ἐσωτερικῶν ναύαρχος κ. Ι. Τοῦμπας πρὸς τὸν Νομάρχην Μαγνησίας νὰ ἐνίσχυσῃ παντοειδῶς τὸν Σύλλογον εἰς τὴν προσπάθειάν του ὑπὲρ τοῦ Ξενῶνος τῶν Σπουδαστῶν. Νὰ δείξουν ἐνδιαφέρον οἱ βουλευταὶ, πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ὁποῖους ὠμίλησαν καὶ εἰς τὸ συνέδριον.

Νὰ θέσουν εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ Συλλόγου ὑπὲρ τοῦ Ξενῶνος Σπουδαστῶν.

Ἡ ΧΡΩΤΕΞ	Δραχ.	30.000.
Ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα	»	50.000
Ἡ Ἐνωσις Συντακτῶν Η.Ε.Α.	»	10.000 (ἀ' δόσις)

Τὸ Τεχνικὸν Ἐπιμελητήριον Ἑλλάδος	»	150.000
Ἄγνωστος	»	2.000

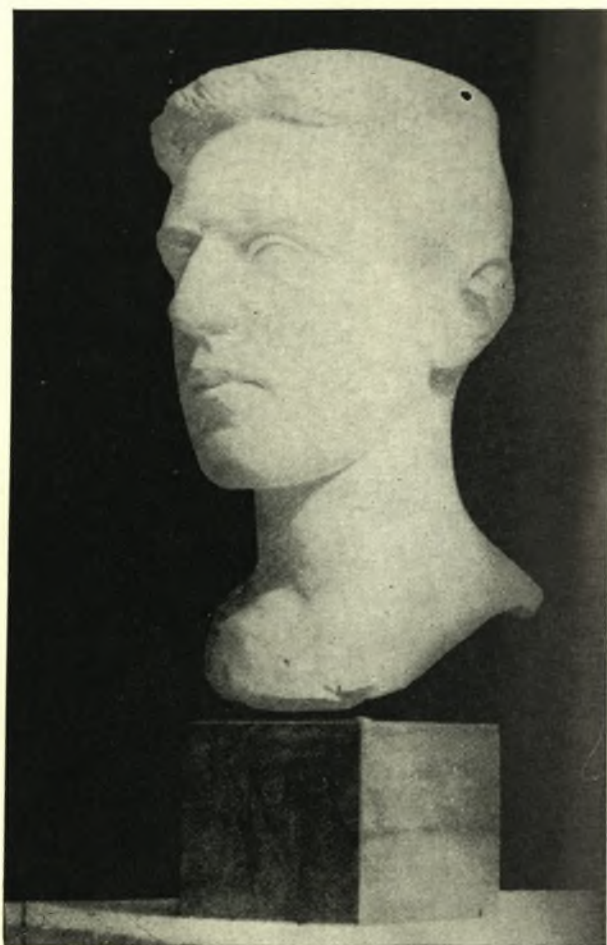
Ἐπίσης δὲ νὰ δοθοῦν καὶ αὐθόρμητοι ὑποσχέσεις, ὄχι μόνον δι' ὕλικὴν ἐνίσχυσιν τοῦ Ξενῶνος, ἀλλὰ καὶ ἐκ μέρους καλλιτεχνῶν διαπρεπῶν Θεσσαλῶν καὶ μὴ, ὅτι θὰ δωρήσουν ἔργα τῶν ζωγραφικὰ, γλυπτὰ κ.λ.π. πρὸς πλουτισμὸν μουσείου τοῦ Ξενῶνος.

Μετὰ τίς τελευταῖες ἀρχαιρεσίες τοῦ Συλλόγου Ἀρχιτεκτόνων οἱ ἐπισκευῆς ἐπεσπεύθησαν, ἀποπερατωθέντος σχεδὸν τοῦ βοηθητικοῦ οἰκίσκου ὅπου εἶναι δυνατόν ἤδη νὰ φιλοξενηθοῦν ἐκ περιτροπῆς 10 - 15 σπουδασταί, ἀνὰ 10ήμερον ἢ 150ήμερον καὶ 50 ἕως 100 δι' ὀλόκληρον τὴν θερινὴν περίοδον.

Συγχρόνως ἐπερατώθη ἡ ἐκπόνησις τῆς προγραμματισθείσης ὀριστικῆς μελέτης ὑπὸ τὴν καθοδήγησιν τοῦ καθηγητοῦ κ. Ί. Λιάπης, μὲ τὴν βοήθειαν τῶν ἀρχιτεκτόνων Ἐπιμελητῶν κ.κ. Π. Βοκοτοπούλου, Π. Παντελάκη καὶ ὁμάδων τελειοφοίτων σπουδαστῶν τῆς Ἀρχιτεκτονικῆς. Στὶς ἐργασίας αὐτὰς πῆραν μέρος οἱ σπουδαστῆς Ἄννα Βρυχέα, Μαρ. Παῖζη, Ἄγνη Πικιώνη, Ἄλ. Συριόπουλος, Παναγ. Φραγκούλης, Εὐστρ. Κούλης, Ἄν. Μπίρης, Σολ. Ξενοπούλου, Ἐλευθ. Παραδέλλης, Ἄρ. Ρουμπάνης καὶ ἄλλοι.

Ἡ προτομὴ τοῦ Στάμου Στούρνα, ἔργο τῆς δ. Γκαμίνη καὶ τοῦ κ. Βασιλείου.

Α Ν Α Μ Ν Η Σ Η

ΚΩΣΤΑ ΣΤΟΥΡΝΑ

Στὸ ἔρημο δῶμα γυρνῶ
Τὴν ἀγαπημένη γωνιά Σου
Ὅπου πέρασες τοῦ μόχθου τὰ χρόνια
Τῆς καματερῆς ἐφηβίας
Καὶ τῆς σπουδῆς. . .

Τὴν ἔρημη κλίνη ἀντικρύζω
Τὸ ἄδειο γιὰ πάντα κρεβάτι
Ὅπου κάθε ἀγῆ με χαρά σὲ ξυπνοῦσα,
Μὰ δὲν σὲ βλέπω πιά
Οὔτε ποτέ — ὦϊμέ — θὰ σὲ ἰδῶ,
Γλυκὸ μου ἀγόρι, ποῦ στὸν τάφο κοιμᾶσαι.

Καὶ τὴ μικρὴ σου εἰκόνα θωρώντας
Ποῦμεινε μόνη μας θύμηση
Ψηλά στὴ βιβλιοθήκη σου
Νὰ με κοιτάει με χαμόγελο
— ὅπως τότε ἡ ζωντανὴ ὁμορφιά σου —

Ἔτσι με πόνου πικρὸ τῆς μιῶ
Ἔτσι Σοῦ κρένω
Χωρὶς ἐλπίδα ν' ἀκούσω τὴ φωνή σου
Ποῦ ἦταν τῆς χαρᾶς μου ἡ φωνή
Χωρὶς ἀπάντηση νὰ παίρνω:

— Θὰ ξανάρθεις; Θὰ γυρίσεις ποτέ;

Ἐδῶ στὸ φτωχικὸ καμαράκι σου;

Ἐλα, ἀγόρι μου,
Μιὰ ἔστω ἀκόμα φορὰ
Στὴ γωνιά τοῦ σπιτιοῦ σου
Ποῦ ἐπλέκαμε τὰ ὁμορφα ὄνειρα τῆς Ζωῆς. . .

Ἐλα, μιὰ ἔστω ἀκόμη φορὰ
Νὰ μπεῖ λίγο φῶς
Λίγη χαρὰ νὰ λάμπει, σὰν τότε
Ποῦ ἀκούγαμε τὸ χαρούμενο γέλιο σου
Ποῦ χαίριζε ἡ φωνή σου τὴν καρδιά μας.

Θὰ γυρίσεις ποτέ;

Ἔστω σὰν ἴσκιος ὄνειρου,
Μιὰ στιγμή. . . μιὰ στιγμοῦλα μονάχα;

Ἐλα, ἀγόρι μου
Σὲ περιμένουν τὰ βιβλία σου, σκόρπια,
Ὅπως τ' ἄφησες,

Ἀπλωμένα ἀκόμα τὰ σχέδιά σου
Ἀπάνου στὸ φτωχὸ γραφειάκι σου
Ἡ ἀγαπημένη σου βιβλιοθήκη
Τὸ σχέδιο τοῦ Πिकासό, τ' ἀκριβό σου,
Μὲ τὸ παιδάκι καὶ τὸ περιστέρι
Οἱ πένες σου καὶ τὰ μολύβια

Ποῦ μ' ἀπορία, θαρρεῖς, μᾶς κοιτάζουν
Γιατὶ ἀπόμειναν ἀγγιχτες πιά. . .
Σὲ περιμένουν ἀκόμα
Καὶ τὰ λίγα ψιλὰ τοῦ τράμ. . .
Ποῦ δὲν πῆρες μαζί σου στὸ μεγάλο ταξίδι.
Οἱ τόμοι τῶν βιβλίων. Θησαυροὶ
Τῆς ἀνθρώπινης γνώσης
Οἱ στοχασμοὶ τῶν μεγάλων
Ποῦ τόσο ἀγαποῦσες

Γύρω στὸ μικρὸ ἐργαστήρι τοῦ μόχθου σου
Πετοῦν οἱ σκέψεις μας, καὶ μαζί τους
Οἱ ἴσκιος τῶν τρανῶν ποιητῶν καὶ φιλοσόφων
Τῶν ἀνθρώπων τῆς Τέχνης
Ποῦ συντρόφευαν τὸ νεανικὸ στοχασμό Σου. . .

Ἐδῶ στὸ μικρὸ δωματιάκι σου
Ποῦ ἐπέρασες τῆς μαθητείας τὰ χρόνια
πλανιέται θαρρῶ ἡ σκιά ἡ ἱερὴ
Τοῦ μεγάλου Ὀμήρου
Ἀκούω τὴ λύρα του νὰ δονεῖ
Τὸν ἀέρα ποῦ ἀνάπνεες,
Σὰν τότε ποῦ μουῦλεγε τοὺς στίχους του. . .
Μικρὸ, μαθητοῦδι σχολείου. . .

Ἐδῶ ἀκούονται οἱ θρήνοι
Ποῦ ἡ δύναμη τοῦ Δάντη ἀνέβασε
Στὴ γῆϊνη σφαῖρα ἀπὸ τὸν Ἄδη,
Τῆς ἀνθρώπινης Κόλασης οἱ θρήνοι
Ποῦ ἀπάνω τῆς θέλησαν νὰ ρίξουν
Ὁ Ἰησοῦς, οἱ Ἐσταυρωμένοι
Τὸ γλυκὸ φῶς τῶν Οὐρανῶν
— Μπάλσαμο τοῦ ἀνθρώπινου Πόνου —

Ἐδῶ φτερουγίζουν οἱ σκιῆς
Τῶν ἀθανάτων τῆς Τέχνης
Τῆς ἀγαπημένης σου. . .
Τοῦ Ἰκτίνου, τοῦ Φειδία, τοῦ Πραξιτέλη,
Τοῦ Ραφαήλ, τοῦ Γκρέκο, τοῦ Ἀπελλῆ
Τοῦ Βάγκ Γκὸκ καὶ ὅλων ὅσοι
Ἐνέπνευσαν τὰ ἐφηβικά σου χρόνια
Ὡδήγησαν τὰ νεανικά σου βήματα
Στῆς δημιουργίας, τῆς σκέψης

Καὶ τῆς ἀρετῆς τὸ σκληρὸ μονοπάτι. . .
Ὅπου ἡ πικρὴ Δάφνη μόνη ἀνθεῖ
Κ' ἡ ἀσκητικὴ μυρτιά τῆς ἀγιωσύνης. . .

ΣΤΑΜΟΣ ΣΤΟΥΡΝΑΣ

